

PREDGOVOR

"Životni smisao i obaveza svih razumnih i inteligentnih bića je stalno istraživanje i otkrivanje novih naučnih saznanja i istina."

Albert Ajnštajn – 1948

Na istraživačkom putu dugom skoro četiri decenije uradio sam mnogo više nego što sam planirao i očekivao.

Objavio sam dvadesetak knjiga, udžbenika i monografija, rukovodio izradom preko pedeset studija i više od osamdeset različitih projekata iz domena transporta, logistike i logističkih centara. Objavio sam i primenio više novih metoda i metodologija iz pomenute oblasti. U protekle tri decenije rukovodio sam izradom desetak strateških projekata iz oblasti saobraćaja na nivou Jugoslavije i Srbije. Sve ovo me čini srećnim smatrajući da sam u potpunosti odgovorio osnovnim profesionalnim obavezama.

Srećan sam što mi se pružila prilika da prvi u našoj zemlji rukovodim izradom najznačajnijih strateških i drugih studija, planova i projekata iz domena savremenih intermodalnih sistema transporta, logistike i logističkih centara kao što su: Studija definisanja mreže i strukture kontenerskih terminala SFRJ, (1970.), Studija definisanja mreže RTC-a kao logističkih centara (1986.); izradom dvanaest tehnoloških projekata konkretnih RTC-a i terminala kao logističkih centara; trinaest transportnih studija gradova i regiona baziranih na logističkim principima (1989 – 1998.), četiri tehnološka prostorna rešenja strukture slobodnih zona samostalno ili u okviru RTC-a. Autor sam mreže logističkih centara na baznim koridorima usvojenom u Prostornom planu Srbije i Crne Gore, 1995. Svi ovi projekti, studije i planovi bili bi realizovani da se naša zemlja nije našla (u protekloj deceniji) iz poznatih razloga u ekonomskom nazadovanju i kažnjavanju od moćnih.

U svim mojim knjigama, projektima i novim metodama sam uvek polazio od činjenice i saznanja da prava nauka nije neuka i da u svim uslovima mora osvetljavati put praksi i korisno služiti privredi i narodu. Nisam promenio mišljenje da svaki rad i knjiga treba da ima "dušu", da na prepoznatljiv način liči na autora.

Moji dosadašnji radovi, pa i ovaj bili su i ostali moja radost i obaveza. Oni su prčinjavali radost i korist i drugima, posebno mojim dragim đacima sada poznatim i uspešnim stručnjacima iz domena transporta, logistike i menadžmenta širom naše zemlje i sveta.

Pravi moto i razlozi pisanja ove knjige navedeni su u poglavlju "I - uvodnim razmatranjima".

U koncipiranju sadržaja ove knjige pošlo se od činjenice da je u protekloj dekadi u saobraćajnom sistemu Evrope došlo do veoma velikih strategijskih, tehničkih i tehnološko informacionih promena. Globalizacija i deregulacija na području EU uticala je na veoma značajne izmene u strategiji i filozofiji razvoja saobraćajnog sistema Evrope. Usvajanje programa panevropskih koridora, mreže pruga velikih brzina, zajedničke strategije intermodalizma, uvođenje novih logističkih i informacionih procesa i standarda kao i zaštite životne sredine, saobraćajni sistem Evrope je u protekloj deceniji doživeo više promena nego u proteklih pola veka.

U isto vreme naša zemlja je preživela neprimernu privrednu, saobraćajnu i svaku drugu izolaciju, nazadovanje, bombardovanje, razaranje saobraćajnica i objekata kao i druge nevolje. U svim ovim uslovima opravdano je očekivati da će i rezultati istraživanja prezentirani u ovoj knjizi biti skromni. Koliko smo uspjeli oceniće čitaoci, a posebno oni koje smo u najblažoj formi kritikovali i oni koji će se prepoznati u ovoj knjizi.

Knjiga je na preko 350 strana u XI delova prezentirala sadašnje stanje našeg i evropskog saobraćajnog sistema, njegove strukturne promene i predložila viziju budućeg razvoja baziranu na savremenim načelima EU. Poseban akcenat je dat koridorima X i VII.

Sa znatnim stepenom detaljnosti obrađena je problematika globalizacije proizvodnje, stanje i razvoj logističkih sistema, suština nove filozofije i strategije razvoja evropskog transportnog sistema. U knjizi su analizirani novi standardi strategije razvoja transporta i zaštite životne sredine standardizovane u EU bazirane na regionalnom pristupu i logističkim principima. Analizirana je i prezentirana suština primene i razvoja informatičke tehnologije, intermodalizma, panevropskih koridora i pruga velikih brzina na područjima Zapadne, Srednje i Istočne Evrope.

U posebnom delu analizirani su transportni zahtevi, očekivani razvoj transporta na panevropskim koridorima X i VII koji tranzitiraju našu zemlju, zahtevaju i uslovljavaju razvoj intermodalizma, multimodalizma i logističkih centara kao osnovnih veznih punktova. Ocenjeno je da će se transportni rad u bližoj i daljoj perspektivi višestruko uvećati što potvrđuju naša i evropska istraživanja, realizovana od strane EU (1996-2000).

Nakon detaljne analize strukturnih promena u našem saobraćajnom sistemu u protekle četiri decenije (II deo) i ocene perspektivnih promena u veličini zahteva budućih saobraćajnih

tokova dat je predlog vizije razvoja infrastrukture saobraćajnog sistema sa naglaskom na razvoj bazne mreže, odnosno koridora X i VII (IX i X deo knjige).

Zbog značaja dunavskog koridora VII posebno je analiziran razvoj vodnog saobraćaja. Koridor je analiziran sa aspekta očekivanih tokova, racionalnije podele rada kao i intezivnijeg budućeg razvoja novih tehnologija i intermodalnog sistema transporta.

Najveće poglavlje IX posvećeno je razvoju novim informatičkim tehnologijama i njihovoj primeni u transportu, špediciji i logistici u Evropi. Ovde su prezentirani rezultati najnovijih istraživanja koje je finansirala EU (1996-2000) sa željom da oceni koji je od sistema primenjiv u različitim uslovima i vidovima prevoza. (EDI, EAN, EDIFAKT, Internet, informacione tehnologije u transportu i logistici, elektronsko poslovanje i dr.).

Kod istraživanja podсистема savremenog kombinovanog - intermodalnog sistema analizirana je strategija razvoja ovoga sistema u Evropi i precizirana je potreba njegovog intezivnijeg razvoja kod nas. Za osnovne podсистeme dat je predlog potrebnih i obaveznih stimulativnih mera (za Ro-Ro, Hucke-packe i kontenerizaciju) koje se očekuju od nadležnih državnih organa i nosioca razvoja transporta. Kritički osvrt na neke radove imao je želju da neki mlađi, naučnici bar delimično promene svoj dosadašnji istraživački kurs i praksu.

Na kraju, posebno se zahvaljujem recezentima uvaženim specijalistima prof. dr Branislavu Bilenu, direktoru Instituta tehničkih nauka SANU; prof. dr Vladeti Gajiću, šefu katedre za logistiku fakulteta Tehničkih nauka, Novi Sad i profesoru Saobraćajnog fakulteta, Beograd; prof. dr Zoranu Avramoviću, akademiku, profesoru Saobraćajnog i Elektrotehničkog fakulteta, Beograd, na pozitivnoj recenziji i datim sugestijama.

Zahvaljujem se saradnicima Zavoda za logistiku, projektovanje, konsalting i inženjering "TRANSLOG", Beograd koji su doprineli da ova knjiga dobije odgovarajuću formu i sadržinu, a posebno profesoru Stevki Perišić, lektoru, Jasmini Nikolić, dipl.ecc i Ivanu Aleksiću, dipl.ing. na tehničkoj obradi i korekturi teksta.

Zahvaljujemo se Republičkom ministarstvu za nauku i tehnologiju Srbije i Saveznom ministarstvu za nauku i životnu sredinu koji finansijski pomogao izdavanje ove knjige.

Beograd, 11.10. 2001.

Autor